

HOGE RAAD VAN FINANCIEN
AFDELING "FISCALITEIT EN PARAFISCALITEIT"

Advies betreffende het aanslagstelsel
van de bij een verdeling van het maatschappelijk vermogen
of bij een inkoop van eigen aandelen verkregen sommen.

De afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit" van de Hoge Raad van Financiën werd gevraagd een advies uit te brengen over het ontwerp van wet tot wijziging, op het vlak van fusies en splitsingen van vennootschappen, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen. Zij heeft zich in de eerste plaats gebogen over de huidige fiscale bepalingen inzake verdeling van maatschappelijk vermogen en inkoop van eigen aandelen.

De Afdeling heeft moeten vaststellen dat die bepalingen verre van duidelijk zijn, wat leidt tot rechtsonzekerheid.

Zonder de wet van 22 december te willen overdoen - dat is haar rol niet - meent de Afdeling toch de aandacht te moeten vestigen op de huidige rechtsonzekerheid en in een constructievere geest aan de Minister de interpretatie van de wetteksten te moeten voorleggen, die het meest conform lijkt met de huidige principes van het Belgische belastingstelsel en met de door de wetgever bij de voorbereiding van de wet van 22 december 1989 uitgedrukte bedoelingen.

De Afdeling heeft een belangrijk deel van de zeven tot nu toe gehouden vergaderingen aan die taak gewijd.

1. Doelstellingen van de wetgever

Op dit gebied, zoals op vele andere, heeft de wetgever misbruiken of oneigenlijke gebruiken van sommige fiscale bepalingen willen tegengaan.

De wetgever gaf blijk van deze bezorgdheid door het onderwerpen van de vennootschappen in vereffening, aan het gewone stelsel van de VEN. B. en door de vervanging van de fictieve roerende voorheffing die voordien in hoofde van de aandeelhouder was verbonden aan de bij een verdeling van het maatschappelijk vermogen of bij een inkoop van aandelen verkregen inkomsten, door een reële roerende voorheffing.

De wijzigingen van de fiscale bepalingen betreffende de inkoop van eigen aandelen kunnen evenmin worden geïnterpreteerd zonder verwijzing naar de in de wetgeving op de handelsvennootschappen aangebrachte wijzigingen : als daar in sommige welbepaalde gevallen de inkoop van eigen aandelen werd toegestaan, was het ongepast dat de fiscale wetgeving terzake prohibitief bleef.

2. Interpretatieproblemen

De afdeling heeft drie grote interpretatieproblemen vastgesteld :

- de kwalificatie van de inkomsten in hoofde van de verkrijger;
- de inningsmodaliteiten van de roerende voorheffing;
- de verrekeningsmodaliteiten van deze voorheffing bij de aandeelhouder.

2.1. *Kwalificatie van het inkomen*

De wet van 22 december beschouwt als **uitgekeerde winst** de bij een verdeling van maatschappelijk vermogen of bij een inkoop van eigen aandelen toegekende sommen.

Zij preciseert echter dat deze kwalificatie **slechts betrekking heeft op de vennootschapsbelasting**.

Daar het inkomen niet werd gekwalificeerd in hoofde van de aandeelhouder kan men denken dat het om een meerwaarde of om roerende inkomsten gaat.

2.2. *Inning van de roerende voorheffing*

Het feit dat de kwalificatie van de inkomsten ten name van de aandeelhouder niet werd gespecificeerd, kan de indruk wekken dat er geen **wettelijke grondslag** is voor de inning van de roerende voorheffing.

2.3. *Verrekening van de roerende voorheffing*

Het feit dat de verrekeningsmodaliteiten van de roerende voorheffing in hoofde van de verkrijger **niet zijn gepreciseerd** schept een nieuwe rechtsonzekerheid.

De oplossing die zal worden gekozen, zal rekening moeten houden met het feit dat de inningsgrondslag van de voorheffing niet meer overeenkomt met de inkomsten van de aandeelhouder omdat de houder van het effect niet meer de initiële inschrijver is.

3. Voorgestelde oplossingen

3.1. Principes

De Afdeling heeft gestreefd naar een interpretatie van de wetteksten die zoveel mogelijk in overeenstemming is met de principes van de wet van 22 december 1989.

De Afdeling besteedde bovendien bijzondere aandacht aan de onderstaande vier principes :

- 1°) de door een vennootschap gemaakte winsten worden eerst in haren hoofde belast. Bovendien vormen zij een bestanddeel van de draagkracht van hun genieter en kunnen uit dien hoofde bij hem worden belast mits correctie van de dubbele belasting.
- 2°) De bij een verdeling van het maatschappelijk vermogen of bij een inkoop van eigen aandelen toegekende sommen werden belast ten name van de vennootschap (1) maar niet ten name van de aandeelhouder (2)
- 3°) De belasting van de financiële inkomsten van de natuurlijke personen gebeurt volgens het principe van de bevrijdende roerende voorheffing en de meerwaarden zijn niet belastbaar.
- 4°) De belasting van de financiële inkomsten van de vennootschappen volgt het principe van de globalisatie en bevat modaliteiten met het oog op de vermindering van de economische dubbele belasting.
Dit geldt eveneens voor natuurlijke personen die effecten hebben bestemd tot uitoefening van hun beroepswerkzaamheid.

3.2. Modaliteiten

De Afdeling stelt voor de interpretatieproblemen te regelen overeenkomstig bovenstaande principes.

Zij zet dit voorstel eerst om in algemene modaliteiten en brengt vervolgens een bijzonder systeem naar voren voor sommige gevallen van inkoop van eigen aandelen (3).

3.21. Algemene modaliteiten

- 1°) De bij een verdeling van het maatschappelijk vermogen of bij een inkoop van eigen aandelen uitgekeerde winst moet worden onderworpen aan de vennootschapsbelasting indien die winst voortvloeit uit vrijgestelde reserves.

1 behoudens in het geval van de vrijgestelde reserves.

2 behoudens wanneer hij effecten heeft verkocht met een belastbare meerwaarde die impliciet overeenstemde met de kapitalisatie van de gereserveerde winst.

3 Voorbeelden vindt U in bijlage.

- 2°) Zij wordt onderworpen aan de roerende voorheffing overeenkomstig de bedoeling van de wetgever in de wet van 22 december 1989.
- 3°) De aldus toegekende sommen worden, ten name van de verkrijgers ervan, expliciet gelijkgesteld met roerende inkomsten.
De aldus geïnde voorheffing is voor de private spaarder een definitieve belasting en is niet terugbetaalbaar.
- 4°) De door een vennootschap-aandeelhouder verkregen inkomsten worden opgenomen in de belastbare grondslag.
In de onderstelling dat artikel 103 of 118 WIB wordt toegepast, wordt de dubbele belasting ondervangen door de gebruikelijke technieken : aftrek voor DBI in geval van permanente deelneming, belastingkrediet bij niet-permanente deelneming.
- 5°) De inkomsten die werden verkregen door een natuurlijk persoon die de bewuste effecten heeft bestemd tot uitoefening van zijn beroepswerkzaamheid, worden opgenomen in de belastbare grondslag als roerende inkomsten met bedrijfskarakter (4). De dubbele belasting wordt ondervangen door het belastingkrediet.
- 6°) De toekenning en de verrekening van het belastingkrediet en de verrekening van de roerende voorheffing zijn beperkt. Deze beperkingen gebeuren pro rata van de reële winst van de aandeelhouder met dien verstande dat de grondslag nooit groter mag zijn dan het verschil tussen de verkregen sommen en de geherwaardeerde emmissiewaarde van het effect.

De begrenzing van de verrekening van de RV en het BK blijkt inderdaad de meest logische oplossing te zijn : het niet voorzien in een verrekening zou onvermijdelijk hebben geleid tot een economische dubbele belasting, terwijl de integrale verrekening de deur zou hebben opengezet voor nieuwe misbruiken.

In het geval van integrale verrekening kon een private aandeelhouder net vóór de verdeling van het maatschappelijk vermogen van de emitterende vennootschap zijn effect doorverkopen aan een andere vennootschap en aldus een niet-belastbare meerwaarde verwezenlijken, terwijl de nieuwe vennootschap-aandeelhouder de verrekening van een RV en een BK zou kunnen toepassen op niet verkregen inkomsten.

De Afdeling meent dat de begrenzing van de verrekening van de RV en het BK een fundamentele vereiste is voor de doeltreffendheid van het door de wetgever gewenste systeem: dit niet invoeren zou onvermijdelijk leiden tot misbruiken of oneigenlijke gebruiken en zou eenzelfde soort toestand scheppen als die welke de wet van december 1989 juist heeft willen verhelpen.

3.22. *Bijzondere gevallen van inkoop van eigen aandelen.*

De in 3.21. voorgestelde interpretatie kan evenwel slechts worden toegepast indien de aandeelhouder weet dat er :

- ofwel wordt overgegaan tot inkoop van eigen aandelen EN tot toepassing van artikel 103 WIB;
- ofwel wordt overgegaan tot verdeling van maatschappelijk vermogen,

en dat het bewijs daarvan wordt geleverd.

Het is redelijk te veronderstellen dat dit het geval is wanneer het om een inkomen gaat dat werd verkregen uit de verdeling van een maatschappelijk vermogen.

In het geval van inkoop van eigen aandelen en bij toepassing van artikel 103 WIB stellen er zich evenwel problemen.

De houder van een aandeel die dit ter beurse verkoopt kent de identiteit van de medecontractant niet : hij weet dus niet of hij verkoopt aan de emitterende vennootschap.

A fortiori kan hij niet weten of deze verrichting zal leiden tot de toepassing van artikel 103 WIB, en indien zulks het geval is, wanneer deze mogelijkheid zich zal voordoen.

De initiële transactie en de gebeurtenis die leidt tot de toepassing van artikel 103 kunnen bovendien plaatsvinden tijdens verschillende belastbare tijdperken.

Indien de medecontractant niet gekend is, meent de Afdeling dat de niet-verrekening van de roerende voorheffing ten name van de aandeelhouder niet onvermijdelijk is.

Zij meent dat dit euvel evenwel wordt gemilderd door de twee volgende gegevens:

- het is billijk te veronderstellen dat de emitterende vennootschap haar eigen aandelen inkoop met een bepaalde bedoeling (ondersteuning van de beurskoers, reactie op een OBA) : het feit dat de RV ten haren laste komt, heeft geen ander gevolg dan dat een vennootschap de kosten draagt van een verrichting die zij doet in haar eigen belang.
- de voormalige aandeelhouder (5) zal een verwezenlijkte meerwaarde verkrijgen, waarop eventueel de in artikel 36 WIB voorgeschreven bepalingen kunnen van toepassing zijn. In dit bijzonder geval en enkel in deze situatie verplicht de praktijk immers af te wijken van het algemene principe waarbij de bij inkoop van eigen aandelen toegekende sommen worden gelijkgesteld met roerende inkomsten.

5 vennootschap of natuurlijke persoon die de effecten heeft bestemd tot uitoefening van de beroepswerkzaamheid.

De toestand kan anders zijn indien de inkoop zich afspeelt tussen vennootschappen van eenzelfde groep of onder vennootschappen en aandeelhouders die nauwe relaties onderhouden.

In dergelijke gevallen meent de Afdeling dat het aangewezen is een bijzondere procedure voor te stellen, waardoor de in 3.21 naar voren gebrachte algemene modaliteiten effectief kunnen worden toegepast.

Deze bijzondere procedure zou dan de volgende zijn :

- 1°) indien de aandeelhouder (6) aan de emitterende vennootschap wederverkoopt en het bewijs daarvan wordt geleverd, behoudt de daarbij verwezenlijkte winst de kwalificatie die ze verkrijgt in de algemene modaliteiten en wordt ze tijdelijk vrijgesteld (7)
- 2°) Zodra het bewijs wordt geleverd van de toepassing van artikel 103 WIB ten name van de vennootschap die tot de inkoop is overgegaan, neemt deze tijdelijke vrijstelling een einde (8) en wordt het inkomen belastbaar volgens de in 3.21. beschreven regeling;
- 3°) De vrijstelling neemt een einde wanneer de ingekochte effecten het vermogen van de emitterende vennootschap verlaten zonder toepassing van artikel 103 WIB (doorverkoop tegen inkoopprijs, bijvoorbeeld) : de voormalige aandeelhouder zal dan de vrijgestelde reserve omzetten in belastbare reserve.
- 4°) De vrijstelling neemt een einde uiterlijk bij de vereffening of bij de stopzetting van werkzaamheid : in dat geval wordt de vrijgestelde winst, vermits er nooit toepassing is geweest van artikel 103 WIB ten name van de emitterende vennootschap, belastbaar als een gewone winst zonder toepassing van de in 3.21. beschreven modaliteiten.

6 het betreft hier hetzij een vennootschap hetzij een natuurlijke persoon die de bewuste effecten heeft bestemd tot uitoefening van zijn beroepswerkzaamheid. In geval van een private spaarder is de bij toepassing van artikel 103 WIB door de emitterende vennootschap verschuldigde roerende voorheffing de definitieve belasting.

7 Concreet zou dit zich voordoen :

- voor de vennootschappen door de creatie van een tijdelijk vrijgestelde reserve;
- voor de natuurlijke personen, door toekenning van een voorlopige vrijstelling.

8 Concreet zou dit gebeuren

- voor de vennootschappen, door een conversie van de vrijgestelde reserve in belastbare reserve;
- voor de natuurlijke personen, door een terugneming van een vroegere vrijstelling (een dergelijke procedure bestond reeds in geval van belastingvrijstellingen voor bijkomend personeel).

4. Conclusies

Door onderzoek van het aanslagstelsel van de bij een verdeling van het maatschappelijk vermogen of bij een inkoop van eigen aandelen verkregen sommen, heeft de Afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit" van de Hoge Raad van Financiën vastgesteld dat de huidige wetgeving interpretatieproblemen stelt zodat er een toestand van rechtsonzekerheid is.

Vermits de Afdeling deze toestand bijzonder inopportuun acht, heeft ze gestreefd naar een logische interpretatie overeenkomstig de geldende principes van het Belgische belastingstelsel en de bedoeling van de wetgever.

De Afdeling meent dat men de aldus toegekende sommen als roerende inkomsten moet beschouwen ten name van de verkrijgers ervan.

Dit betekent dat de geïnde roerende voorheffing voor de private spaarders zal gelden als definitieve belasting.

De inkomsten zullen daarentegen belastbaar zijn voor de vennootschappen-aandeelhouders en bij natuurlijke personen die deze effecten hebben bestemd voor de uitoefening van hun beroepswerkzaamheid : de dubbele belasting zal er worden behandeld door toepassing van de normaal voor de dividenden en inkomsten uit geïnvesteerd kapitaal gebruikte technieken, maar de verrekening van de RV en het BK zal begrensd zijn tot de in hunnen hoofde vastgestelde winst.

De Afdeling meent dat deze begrenzing van de verrekening van de RV en het BK een fundamentele voorwaarde is voor de doeltreffendeheid zowel van het door de wetgever bedoelde systeem als van de door de Afdeling naar voren gebrachte interpretatie.

Een aanpassing van deze modaliteiten wordt voorgesteld voor bijzondere gevallen van inkoop van eigen aandelen met toepassing van artikel 103 WIB.

Het feit dat de Afdeling dit advies heeft gemotiveerd en gegeven overeenkomstig de principes van de wet van 22 december 1989 betekent geenszins dat zij meent dat er geen alternatieven bestaan, met name inzake de kwalificatie van de inkomsten : de Afdeling heeft aldus gehandeld wegens het punctuele karakter van dit advies en dit sluit niet uit dat alternatieven kunnen worden besproken en zelfs naar voren gebracht in het kader van een later advies betreffende een meer algemene hervorming van de vennootschapsbelasting.

x
x x
x

Dit advies is goedgekeurd door de Afdeling "Fiscaliteit en Parafiscaliteit" van de Hoge Raad van Financiën, voorgezeten door de H. MALDAGUE en waarvan lid zijn de H. AUTENNE, CLEMER, CREMER, DELPORTE, PORRE, QUADEN, ROUSSEAUX, VAN ISTENDAEL, VAN ROMPUY, VERSCHOOTEN en WATTEYNE. De H. Porré, met ziekteverlof, heeft echter niet aan de werkzaamheden deelgenomen.

Het Secretariaat is waargenomen door de H. VALENDUC met de medewerking van Mevr. MEUNIER (Dienst van de Fiscale Coördinatie) en de H. HENNAUT (Administratie der directe belastingen).

BIJLAGE

Voorbeeld I
Verdeling van het maatschappelijk vermogen

Een aandeelhouder van vennootschap A bezit een effect waarvan de emissiewaarde 10.000 frank belooft (emissiedatum 1960), en dat hij heeft verworven voor 40.000 frank.

De vennootschap A wordt in vereffening gesteld en een bedrag van 130.000 frank wordt toegekend aan deze aandeelhouder.

De verschuldigde vereffeningbelasting tegen het tarief van 25 pct. op het excedent dat de op het maatschappelijk kapitaal toegekende sommen vertegenwoordigt, is dus 25 pct. van 120.000 frank, of 30.000 frank.

De aandeelhouder ontvangt dus : 100.000 frank.

1° De aandeelhouder is een **natuurlijk persoon**, private spaarder : de door de emitterende vennootschap betaalde RV geldt als definitieve belasting.

2° De aandeelhouder is een **vennootschap** waarvan de deelneming in vennootschap A permanent was

verwezenlijkte winst + RV	80.000 BF
af trek DBI	72.000 BF
belastbare winst	8.000 BF

Verrekenbare voorheffing : $60.000 \times 25/75 = 20.000$ BF

3° de aandeelhouder is een **natuurlijk persoon** die het effect heeft bestemd ter uitoefening van zijn **beroepswerkzaamheid** :

- een bedrag van 60.000 frank is begrepen in de winst die belastbaar is als roerende inkomsten met bedrijfskarakter, verhoogd met het BK (46 pct.) en de RV (25/75) welke op dat bedrag werden berekend;
- de verrekenbare RV en BK worden berekend op 60.000 frank :
  - BK : $60.000 \times 46 \text{ pct.} = 27.600$ frank
  - RV : $60.000 \times 25/75 = 20.000$ frank

Voorbeeld 2
Verdeling van maatschappelijk vermogen

Zelfde gegeven als voorbeeld I, behoudens dat de vennootschap de effecten had verworven voor 5.000 frank in 1980.

- 1° De aandeelhouder is een **natuurlijk persoon**, private spaarder : de door de emitterende vennootschap betaalde RV geldt als definitieve belasting
- 2° De aandeelhouder is een **vennootschap** waarvan de deelneming in vennootschap A permanent is :

- gerealiseerde winst + Rv	125.000
- aftrek voor DBI	112.500
- belastbare winst	12.500

Verrekenbare RV $(25/75) \times (100.000 - 10.000) = 30.000$ frank

- 3° De aandeelhouder is een **natuurlijke persoon** die het effect had bestemd ter uitoefening van zijn beroepswerkzaamheid :

Belastbaar inkomen : 95.000

- BK en RV worden berekend op $(100.000 - 10.000)$ of 90.000 frank.

Voorbeeld 3
Inkoop van eigen aandelen

Een vennootschap A bezit effecten (permanente deelneming) van vennootschap B voor 40.000 frank en verkoopt ze verder aan B, met levering van het noodzakelijke bewijs, tegen 100.000 frank.
Gevolg : een bedrag van 60.000 frank wordt beschouwd als vrijgestelde reserve.

1e mogelijkheid

Twee jaar later stelt de administratie vast dat vennootschap B de ingekochte effecten heeft vernietigd, artikel 103 WIB is ten name van vennootschap B toegepast.

De vrijgestelde reserve van 60.000 frank van A wordt als volgt belastbaar :

Verhoging van de reserves	60.000
Berekening van aftrek voor DBI	
Netto + RV	80.000
DBI	72.000
Belastbare grondslag	8.000

Verrekenbare RV = $60.000 \times 25/75 =$ 20.000

2e mogelijkheid

Vennootschap A gaat in vereffening zonder dat artikel 103 WIB bij vennootschap B werd toegepast.

Gevolg : de vrijgestelde reserve van 60.000 frank wordt een belastbare reserve : er is geen aftrek voor DBI, noch verrekening van de RV